

De profetische betekenis van Israël

Geloof in Jezus als de Messias van Israëls profetieën is een essentieel kenmerk van de christelijke uitlegger van het Oude Testament. Die uitleggers, die Christus niet als de kern kunnen zien van de oudtestamentische geschriften, zijn niet in staat om het ware oogmerk uit te leggen van Israëls profetieën (**2 Korintiërs 3:14**). Voor Paulus was de centrale waarheid van het Oude Testament niet Israël en haar nationale toekomst, maar veeleer Messias Jezus, de Heer van Israël, de Verlosser van de wereld (**Romeinen 16:25-27; Galaten 3:16; Filippenzen 3:3-10**).

2 Korintiërs 3:14 Hun denken verstarde, en dezelfde sluier ligt tot op de dag van vandaag over het oude verbond wanneer het voorgelezen wordt. Hij wordt alleen in Christus weggenomen.

Romeinen 16:25-27 Aan hem die bij machte is u kracht te geven, overeenkomstig het evangelie van Jezus Christus dat ik verkondig, overeenkomstig de onthulling van het geheim waarover eeuwenlang gezwezen is, maar dat nu is geopenbaard en op bevel van de eeuwige God door de geschriften van de profeten bij alle volken bekend is geworden om ze tot gehoorzaamheid en geloof te brengen – aan hem, de enige, alwijze God, komt de eer toe, door Jezus Christus, tot in eeuwigheid. Amen.

Galaten 3:16 Nu gaf God zijn beloften aan Abraham en zijn nakomeling. Let wel, er staat niet ‘nakomelingen’, alsof het velen betreft, maar het gaat om één: ‘je nakomeling’ – en die nakomeling is Christus.

Filippenzen 3:3-10 Wij zijn het die besneden zijn, wij verrichten onze dienst door de Geest van God en laten ons voorstaan op Christus Jezus, niet op onszelf, hoewel ik redenen genoeg zou hebben om op mezelf te vertrouwen. Als anderen menen dat te kunnen doen, dan kan ik dat zeker. Ik werd besneden toen ik acht dagen oud was en behoor tot het volk van Israël, tot de stam Benjamin, ik ben een geboren Hebreëer met de wetsopvatting van een farizeeër en heb de gemeente fanatiek vervolgd. Aan wat er in de wet over gerechtigheid staat, voldeed ik volledig. Maar wat voor mij winst was, ben ik omwille van Christus als verlies gaan beschouwen. Sterker nog, alles beschouw ik als verlies. Het kennen van Christus Jezus, mijn Heer, overtreft immers alles. Omwille van hem heb ik alles prijsgegeven; ik heb alles als afval weggegooid. Ik wilde Christus winnen en één met hem zijn – niet door mijn eigen rechtvaardigheid omdat ik de wet naleef, maar door die van God, de rechtvaardigheid die er is door het geloof in Christus.

Ik wil Christus kennen en de kracht van zijn opstanding ervaren, ik wil delen in zijn lijden en aan hem gelijk worden in zijn dood, in de hoop misschien ook zelf uit de dood op te staan.

De sleutel tot het Oude Testament: het Nieuwe Testament

Het kardinale punt is dit: Is het christenen toegestaan om het Oude Testament als een gesloten eenheid te beschouwen, los staand van het nieuwtestamentische getuigenis van haar vervulling? Of moeten zij het Oude – en Nieuwe Testament samen aanvaarden als een organische openbaring van God in Jezus Christus?

God zelf is de uitlegger van zijn woord. De woorden van de Schrift krijgen hun betekenis en boodschap van hun goddelijke Auteur en moeten voortdurend verbonden worden met zijn voortschrijdende wil om Gods eigen uitleg te horen van zijn eerdere beloften in een “Zo zegt de Heer.” Beloften aangaande Israël als volk, dynastie, land, stad en berg zijn geen op zichzelf staande beloften uitsluitend voor Israël, maar wezenlijke onderdelen van Gods stap voor stap ontwikkelende verlossingsplan.

Het Nieuwe Testament benadrukt de waarheid, dat God de belofte aan Abraham heeft vervuld in Jezus en dat hij zijn verbond met Israël door Christus heeft vernieuwd in een “beter verbond” (**Hebreeën 7:22**), door een “betere hoop” (**vers 19**) te introduceren voor alle joden en heidenen die in Christus geloofden (Hebreeën 8). De apostelen getuigen dus van een fundamentele vervulling van de oudtestamentische belofte in Jezus.

Hebreeën 7:18-19 Het eerder gegeven gebod wordt ongeldig verklaard omdat het te beperkt is en niet voldoet – de wet heeft trouwens in geen enkel opzicht de volmaaktheid gebracht –, maar de hoop op iets beters treedt ervoor in de plaats, waardoor wij weer dichterbij God kunnen naderen. 22 Daardoor staat Jezus garant voor een veel beter verbond.

De volledige theologische betekenis van Israëls geschiedenis kan alleen begrepen worden door diegenen die geloven, dat Jezus de Messias is, dat Gods verbond met de twaalf stammen van Israël is vervuld en voltooid is en niet is opgeschort in Christus' verbond met zijn twaalf apostelen (2 Korintiërs 3; Hebreeën 4). De centrale drijfveer van het evangelie en haar profetische hoop is dat de kerk van Christus is aangewezen om het goddelijke doel van Israëls uitverkiezing te vervullen: een reddend licht te zijn voor de heidenen. In bijbelse typologie is niet Christus alleen de antitype, maar Christus en zijn volk, verenigd in Gods verlossende voornemen met de wereld.

Israël in het Oude Testament

Het allereerste gebruik van “Israël” in de Bijbel, in Genesis 32, biedt een verklaring van de oorsprong en betekenis van deze nieuwe naam. Terwijl hij op het punt stond om Kanaän binnen te trekken begon Jakob, door schuldgevoelens gekweld en uit vrees voor zijn leven, te worstelen met een onbekende “Man” die over een bovennatuurlijke kracht leek te

bezitten. Jakob smeekte deze Man aanhoudend om zijn zegen. En het antwoord luidde: “Je naam is niet langer Jakob, maar Israël, omdat je hebt geworsteld met God en mensen en de overwinning hebt behaald” (Genesis 32:29; vgl. **Genesis 35:9-10**).

Genesis 35:9-10 Nu Jakob was teruggekeerd uit Paddan-Aram, verscheen God hem opnieuw, en hij zegende hem. Hij zei: ‘Tot nu toe heette je Jakob. Die naam zul je niet langer dragen: Israël is je nieuwe naam.’ Zo gaf God hem de naam Israël.

Later interpreteerde de profeet Hosea Jakobs worsteling als een worsteling “met God,” “met de engel” (**Hosea 12:3-4**). De nieuwe naam Israël is dus geopenbaard als zijnde van goddelijke oorsprong. Het symboliseert Jakobs nieuwe geestelijke relatie met JHWH en staat voor de verzoende Jakob door Gods vergevende genade. De rest van de Schrift verliest nooit de heilige wortel van de naam uit het oog. Hosea presenteert Jakobs worsteling en Godsvertrouwen als een voorbeeld dat nodig navolging verdient door de afvallige stammen van Israël (**verzen 3-6; 14:1-3**). Met andere woorden, Jakobs worsteling met God wordt naar voren gebracht als een prototype van het ware Israël, als het normatieve voorbeeld voor het huis van Israël om Gods Israël te worden.

Hosea 12:3-6 De HEER voert een geding tegen Juda; hij zal Jakob om zijn wangedrag bestraffen, zijn misdaden zal hij hem vergelden. Al in de moederschoot heeft hij zijn broer beetgenomen, en in de kracht van zijn leven worstelde hij met God. Hij worstelde met een engel en overwon; onder tranen smeekte hij hem om een gunst. In Betel vond God hem, daar sprak hij al tot ons. Hij is de HEER, de God van de hemelse machten; HEER is zijn naam!

Hosea 14:1-3 Samaria is schuldig, omdat het in opstand is gekomen tegen zijn God. De mannen zullen omkomen in de strijd, hun kleine kinderen zullen worden doodgeslagen, hun zwangere vrouwen opengereten. Keer terug, Israël, naar de HEER, je God! Door je eigen wandaden ben je ten val gekomen. Kom met woorden van berouw en keer terug naar de HEER. Zeg tegen hem: ‘Vergeef ons al onze misdaden. Neem wat goed is van ons aan. Als offer brengen wij u oprechte woorden.

Jesaja’s profetieën uit de hoofdstukken 40-66 beloven Israëls herstel na de Assyrisch-Babylonische ballingschap. Hier vinden we de verzekering van Israëls terugkeer uit de grote verstrooiing; het profetische focus is niet uitsluitend gericht op de fysieke nakomelingen van Jakob. Jesaja voorziet dat onder het Israël van na de ballingschap vele niet-Israëlieten die ervoor hebben gekozen om God te aanbidden bijeen vergaard zouden worden. Twee klassen van mensen, vreemdelingen en eunuchen, die de toegang verboden was tot de aanbedende samenkomst van God (**Deuteronomium 23:1-3**) zijn nu welkom om te aanbidden in de nieuwe tempel op de berg Sion op voorwaarde dat zij de sabbat van de Heer accepteren en vasthouden aan Gods verbond (zie **Jesaja 56:4-7**; ook **Jesaja 45:20-25**).

Deuteronomium 23:1-3 Een man mag een vrouw die heeft toebehoord aan zijn vader niet huwen; anders schendt hij het bed van zijn vader. Mannen bij wie de zaadballen zijn geplet of het lid is afgesneden, mogen niet deelnemen aan de

dienst van de HEER. Ook bastaards en hun nakomelingen tot in het tiende geslacht zullen er nooit aan mogen deelnemen.

Jesaja 56:3-7 De vreemdeling die zich met de HEER heeft verbonden, laat hij niet zeggen: 'De HEER zondert mij zeker af van zijn volk.' En laat de eunuch niet zeggen: 'Ik ben maar een dorre boom.' Want dit zegt de HEER: De eunuch die mijn sabbat in acht neemt, die keuzes maakt naar mijn wil, die vasthoudt aan mijn verbond, hem geef ik iets beters dan zonen en dochters: een gedenkteken en een naam in mijn tempel en binnen de muren van mijn stad. Ik geef hem een eeuwige naam, een naam die onvergankelijk is. En de vreemdeling die zich met de HEER heeft verbonden om hem te dienen en zijn naam lief te hebben, om dienaar van de HEER te zijn – ieder die de sabbat in acht neemt en niet ontwijdt, ieder die vasthoudt aan mijn verbond –, hem breng ik naar mijn heilige berg, hem schenk ik vreugde in mijn huis van gebed; zijn offers zijn welkom op mijn altaar. Mijn tempel zal heten 'Huis van gebed voor alle volken'.

Jesaja 45:20-25 Laten de ontkomen volken zich verzamelen, laat hen allen naderbij komen. Wie een houten godenbeeld ronddraagt, heeft geen verstand. Wie bidt er nu tot een god die niet redt? Kom hier, overleg met elkaar en vertel: Wie heeft dit van meet af aan laten horen, wie heeft het lang tevoren aangekondigd? Was ik dat niet, de HEER? Buiten mij is er geen god. Alleen ik ben een rechtvaardige God, alleen ik breng redding. Keer terug naar mij en laat je redden, ook jullie aan de einden der aarde; want ik ben God, er is geen ander. Ik heb bij mijzelf gezworen: Uit mijn mond komt gerechtigheid voort, een woord dat ik spreek wordt niet herroepen. Voor mij zal elke knie zich buigen en elke tong zal bij mij zweren. 'Alleen bij de HEER,' zal men zeggen, 'is gerechtigheid en macht te vinden.' Allen die zich tegen hem keerden zullen tot hem komen en beschaamd staan. Heel het nageslacht van Israël zal bij de HEER recht vinden en zich gelukkig prijzen.

Wanneer heidenen zich in geloof en gehoorzaamheid aansluiten bij de Heer (**Jesaja 56:3**), zal de God van Israël hen “een eeuwige naam” geven (**vers 5**). Op deze manier ontvouwt Jesaja hoe Gods universele handreiking naar de wereld toe in vervulling zal gaan door een nieuw Israël. Het onderscheidende kenmerk van dit nieuwe Israël is niet een directe afstamming van Abraham, maar het *geloof* van Abraham, de aanbidding van JHWH. Gelovige heidenen zullen dezelfde rechten van en hoop op de verbondsbeloften genieten als de gelovige Israëlieten.

Jeremia gebruikt de naam “Israël” op verschillende manieren, afhankelijk van elke context. Jeremia richt zijn beloften niet op het herstel van Israël als een onafhankelijke politieke staat, maar op Israël als een hersteld geestelijk volk van God, verzameld uit al de twaalf stammen. Het nieuwe verbond dat God zal sluiten met het huis Israël en het huis Juda na de Babylonische ballingschap zal duidelijk verschillen van dat van de Sinaï (**Jeremia 31:31-34**). Het herstelde Israël zal een biddend en aanbidde overblijfsel uit al de twaalf stammen zijn waarin iedere Israëliet een individuele ervaring heeft van een verlossende relatie met God en gehoorzaam is aan zijn heilige wet met een onverdeeld hart (**vers 6; 32:38-40**).

Jeremia 31:31-34 De dag zal komen – spreekt de HEER – dat ik met het volk van Israël en het volk van Juda een nieuw verbond sluit, een ander verbond dan ik met hun voorouders sloot toen ik hen bij de hand nam om hen uit Egypte weg te leiden. Zij hebben dat verbond verbroken, hoewel ze mij toebehoorden – spreekt de HEER. Maar dit is het verbond dat ik in de toekomst met Israël zal sluiten – spreekt de HEER: Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen en hem in hun hart schrijven. Dan zal ik hun God zijn en zij mijn volk. Men zal elkaar niet meer hoeven te onderwijzen met de woorden: “Leer de HEER kennen,” want iedereen, van groot tot klein, kent mij dan al – spreekt de HEER. Ik zal hun zonden vergeven en nooit meer denken aan wat ze hebben misdaan.

Jeremia 31:6 De dag breekt aan dat in Efraïm de wachters op de bergen roepen: “Kom, laten we op weg gaan naar de Sion, naar de HEER, onze God!”

Jeremia 32:38-40 Zij zullen mijn volk zijn en ik zal hun God zijn. Ik zal hen één van hart en één van zin maken, zodat ze altijd ontzag voor mij zullen hebben en het hun en hun nageslacht goed zal gaan. Ik zal een eeuwig verbond met hen sluiten, ik keer mij nooit meer van hen af en zal hen altijd zegenen. Ik zal hen met ontzag voor mij vervullen, zodat zij zich nooit meer van mij zullen afkeren.

Ezechiël, zelf gedeporteerd naar Babylon in 597 v.Chr., voorspelde ook, dat een nieuw geestelijk Israël zal terugkeren uit ballingschap uit alle landen naar hun thuisland.

“Dan zullen zij daarheen terugkeren en alle afschuwelijke afgoden uit het land verwijderen. Dan zal ik hen eensgezind maken en hun een nieuwe geest geven; ik zal hun versteende hart uit hun lichaam halen en hun er een levend hart voor in de plaats geven. Dan zullen ze mijn wetten gehoorzamen en mijn regels in acht nemen. Zij zullen mijn volk zijn en ik zal hun God zijn. Maar wie met heel zijn hart aan deze gruwelijkheden vasthoudt, zal ik laten boeten voor zijn wangedrag – zo spreekt God, de HEER” (Ezechiël 11:18-21).

Deze en soortgelijke voorspellingen (zie **Ezechiël 36:24-32; 37:22-26**) benadrukken, dat Gods voornaamste zorg met Israël haar herstel is, niet als een wereldse politieke staat, maar als een verenigde theocratie, een geestelijk gereinigd en waarlijk aanbeddend volk van God.

Ezechiël 36:24-32 ik leid jullie weg bij die volken, ik breng jullie bijeen uit die landen en laat je naar je eigen land terugkeren. Ik zal zuiver water over jullie uitgieten om jullie te reinigen van alles wat onrein is, van al jullie afgoden. Ik zal jullie een nieuw hart en een nieuwe geest geven, ik zal je versteende hart uit je lichaam halen en je er een levend hart voor in de plaats geven. Ik zal jullie mijn geest geven en zorgen dat jullie volgens mijn wetten leven en mijn regels in acht nemen. Jullie zullen in het land wonen dat ik aan je voorouders gegeven heb, jullie zullen mijn volk zijn en ik zal jullie God zijn. Ik zal jullie redden van alles wat je onrein maakt, ik zal het koren bevelen overvloedig te groeien en nooit meer een hongersnood op jullie afsturen. De bomen zullen overvloedig vrucht dragen en de akkers zullen een rijke opbrengst geven; jullie zullen niet meer door andere volken worden bespot omdat jullie honger lijden. Jullie zullen je al je dwaalwegen en wandaden herinneren, en jullie zullen van jezelf walgen vanwege jullie

gruwelijke zonden. Ik doe dit alles niet omwille van jullie – spreekt God, de HEER; laat dat tot je doordringen! Schaam je over je schandelijk gedrag, volk van Israël.

Ezechiël 37:22-26 Ik zal één volk van hen maken in het land en op de bergen van Israël, en één koning zal over hen allen regeren. Niet langer zullen ze uit twee volken bestaan en verdeeld zijn in twee koninkrijken. Ze zullen zich niet meer verontreinigen met hun afgoden en hun afschuwelijke misdaden, ik zal hen van hun zondige ontrouw redden en hen reinigen. Zij zullen mijn volk zijn en ik zal hun God zijn. David, mijn dienaar, zal hun koning zijn, en samen zullen ze één herder hebben. Mijn regels zullen ze in acht nemen en volgens mijn wetten zullen ze leven. Ze zullen wonen in het land dat ik aan mijn dienaar Jakob gegeven heb, het land van jullie voorouders. Zij en hun kinderen en de kinderen van hun kinderen zullen daar voor altijd wonen, en mijn dienaar David zal voor altijd hun vorst zijn. Ik sluit met hen een vredesverbond, een verbond dat eeuwig zal duren. Ik zal hun een vaste woonplaats geven en hen talrijk maken; mijn heiligdom zal voor altijd in hun midden staan.

Het Israël van na de ballingschap was een religieuze gemeenschap met als centrum de herbouwde tempel en niet een koningstroom. Hoewel de meerderheid van de teruggekeerde ballingen uit de stammen van Juda en Levi kwamen, beschouwde dit 'geestelijke' overblijfsel zichzelf als de voortzetting en vertegenwoordiging van het Israël van God (**Ezra 2:2, 70; 3:1, 11; 4:3; 6:16-17, 21; Nehemia 1:6, 2:10; 8:1, 17; 10:39; 12:47; Maleachi 1:1,5; 2:11**). Maleachi, de laatste profeet, benadrukte, dat alleen die Israëlieten "die de Heer vreesden" tot Gods volk behoorden en dat alleen zij, "die God dienen" beschouwd worden als Gods eigen gekoesterde bezit op de laatste oordeelsdag (**Maleachi 3:16-4:3**). Juda wordt beschouwd als de zonen van Jakob en de erfgenaam van Gods verbond met Israël (**Maleachi 1:1; 2:11; 3:6; 4:4**).

Ezra 2:2 Hier volgt een lijst van inwoners van de provincie Juda die zijn teruggekeerd uit de ballingschap in Babylonië, waarheen zij eerder waren weggevoerd door koning Nebukadnessar. Zij zijn teruggekeerd met Zerubbabel, Jesua, Nechemja, Seraja, Reëlaja, Mordechai, Bilsan, Mispar, Bigwai, Rechum en Baäna, en vestigden zich in Jeruzalem en Juda, in hun eigen steden.

70 De priesters, de Levieten en een deel van het volk, de tempelzangers, de poortwachters en de tempelknechten vestigden zich in hun eigen steden, en alle andere Israëlieten in de overige steden.

Ezra 3:1 Aan het begin van de zevende maand, toen de Israëlieten zich in hun steden hadden gevestigd, verzamelde het voltallige volk zich in Jeruzalem.

11 Zij dankten en prezen de HEER, en ze zongen in beurtzang: 'Hij is goed, eeuwig duurt zijn trouw aan Israël.' Heel het volk begon daarop luid te juichen en de HEER te prijzen omdat de fundamenten van de tempel van de HEER werden gelegd.

Ezra 4:3 Zerubbabel en Jesua en de andere familiehoofden van Israël antwoordden hun: 'Wij mogen niet samen met u een tempel bouwen voor onze God. Wij alleen zullen die bouwen voor de HEER, de God van Israël, want alleen aan ons heeft Cyrus, de koning van Perzië, deze opdracht verstrekt.'

Ezra 6:16-21 De Israëlieten, de priesters, de Levieten en de overige teruggekeerde ballingen, vierden de inwijding van de tempel van God met vreugde, en daarvoor brachten zij de volgende offers: honderd stieren, tweehonderd rammen en vierhonderd lammeren. Daarnaast offerden zij nog twaalf geitenbokken als reinigingsoffer voor heel Israël, één voor elk van de twaalf stammen. De Israëlieten die teruggekeerd waren uit de ballingschap aten het pesachlam, en ook allen die zich hadden afgekeerd van de onreinheid van de plaatselijke bevolking en zich bij de Israëlieten hadden aangesloten om de HEER, de God van Israël, te vereren.

Nehemia 1:6 luistert aandachtig en zie hoe uw dienaar dag en nacht tot u bidt ten behoeve van uw dienaren, de Israëlieten. Ik belijd de zonden die wij, Israëlieten, tegenover u hebben begaan, ook ik en mijn familie.

Nehemia 2:10 Toen Sanballat uit Bet-Choron en Tobia, zijn Ammonitische dienaar, hoorden dat er iemand was gekomen die het welzijn van de Israëlieten wilde bevorderen, waren ze hierover zeer ontstemd.

Nehemia 8:1 Verzamelde het voltallige volk zich op het plein voor de Waterpoort. Men vroeg Ezra, de schrijver, het boek te halen met de wet van Mozes, de wet die de HEER aan Israël had opgelegd. 17 De hele gemeenschap die uit de ballingschap was teruggekeerd maakte loofhutten en ging erin wonen. Dat hadden de Israëlieten vanaf de tijd van Jozua, de zoon van Nun, tot op deze dag niet meer gedaan. De feestvreugde was groot.

Nehemia 10:39 ze zullen daarbij door een priester, een afstammeling van Aäron, worden vergezeld. De Levieten moeten vervolgens een tiende van die tienden naar de voorraadkamers van de tempel van onze God brengen.

Nehemia 12:47 In de tijd van Zerubbabel en Nehemia gaven de Israëlieten aan de zangers en de poortwachters wat zij dagelijks nodig hadden, en ze schonken heilige gaven aan de Levieten, waarin ook de nakomelingen van Aäron deelden.

Maleachi 1:1 Profetie. De woorden die de HEER tot Israël heeft gesproken bij monde van Maleachi. 5 Met eigen ogen zullen jullie het zien, en dan zullen jullie zeggen: 'De HEER toont zijn macht in Israël!'

Maleachi 2:11 Juda heeft trouweloos gehandeld, en in Israël en Jeruzalem heeft men zich gruwelijk misdragen. Juda heeft ontwijfd wat de HEER heilig is en wat hij liefheeft; Juda is getrouwd met een vrouw die een vreemde god vereert.

Maleachi 3:16-4:3 Zo spraken de mensen die ontzag voor de HEER hadden tegen elkaar, en de HEER hoorde het en luisterde aandachtig. In zijn bijzijn werden in een boek de namen van de mensen opgetekend die ontzag voor de HEER hadden, die zijn naam hoogachtten. Op de dag die ik voorbereid – zegt de HEER van de hemelse machten – zullen zij mijn eigendom zijn. Ik zal hen sparen zoals je een kind spaart dat je gehoorzaam is. Dan zullen jullie het verschil weer zien tussen rechtvaardigen en wettelozen, tussen mensen die God gehoorzamen en

wie dat niet doen. Die dag zal zeker komen, brandend als een oven. Wie hoogmoedig zijn of wie zich goddeloos gedragen, zullen dan slechts stoppels zijn die door de hitte van die dag worden verschroeid – zegt de HEER van de hemelse machten. Geen wortel of tak zal er van hen overblijven. Maar voor jullie die ontzag voor mijn naam hebben zal de zon stralend opgaan, de zon die gerechtigheid brengt en genezing in haar vleugels draagt. Huppelend als kalveren die op stal hebben gestaan zullen jullie naar buiten komen. Dan vertrappen jullie de wettelozen; op de dag die ik voorbereid, zullen zij niet meer zijn dan stof onder jullie voeten – zegt de HEER van de hemelse machten.

Maleachi 3:6 Ik, de HEER, ben niet veranderd, en jullie gedragen je nog altijd als nakomelingen van Jakob.

Maleachi 4:4 Houd je aan het onderricht van Mozes, mijn dienaar, aan wie ik op de Horeb regels en wetten heb gegeven die gelden voor heel Israël.

Kortom, het Oude Testament gebruikt de naam “Israël” op meer dan één manier. Allereerst staat het voor de godsdienstige verbondsgemeenschap, het volk dat God dient in de geopenbaarde waarheid en Geest. Daarnaast verwijst het naar een aparte volkenkundige groep of volk dat geroepen is om een geestelijk Israël te worden. De originele betekenis van de naam “Israël”, als een symbool van aanvaarding door God door zijn vergevende genade (**Genesis 32:28**), blijft voor altijd het heilige banier waarnaar de profeten de natuurlijke stammen van Israël oproepen om terug te keren (**Hosea 12:6; Jeremia 31:31-34; Ezechiël 36:26-28**).

Genesis 32:28 De ander vroeg: ‘Hoe luidt je naam?’ ‘Jakob,’ antwoordde hij.

Hosea 12:6 Hij is de HEER, de God van de hemelse machten; HEER is zijn naam!

Jeremia 31:31-34 De dag zal komen – spreekt de HEER – dat ik met het volk van Israël en het volk van Juda een nieuw verbond sluit, een ander verbond dan ik met hun voorouders sloot toen ik hen bij de hand nam om hen uit Egypte weg te leiden. Zij hebben dat verbond verbroken, hoewel ze mij toebehoorden – spreekt de HEER. Maar dit is het verbond dat ik in de toekomst met Israël zal sluiten – spreekt de HEER: Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen en hem in hun hart schrijven. Dan zal ik hun God zijn en zij mijn volk. Men zal elkaar niet meer hoeven te onderwijzen met de woorden: “Leer de HEER kennen,” want iedereen, van groot tot klein, kent mij dan al – spreekt de HEER. Ik zal hun zonden vergeven en nooit meer denken aan wat ze hebben misdaan.

Ezechiël 36:26-28 Ik zal jullie een nieuw hart en een nieuwe geest geven, ik zal je versteende hart uit je lichaam halen en je er een levend hart voor in de plaats geven. Ik zal jullie mijn geest geven en zorgen dat jullie volgens mijn wetten leven en mijn regels in acht nemen. Jullie zullen in het land wonen dat ik aan je voorouders gegeven heb, jullie zullen mijn volk zijn en ik zal jullie God zijn.

Wanneer ook maar de oudtestamentische profeten het eschatologische overblijfsel van Israël omschrijven, wordt het altijd gekarakteriseerd als een getrouwe godsdienstige

gemeenschap die God aanbidt met een nieuw hart op basis van het “nieuwe verbond” (**Joël 2:32; Zefanja 3:12-13; Jeremia 31:31-34; Ezechiël 11:16-21**). Dit getrouwe overblijfsel uit de eindtijd zal Gods getuige worden in alle landen en het omvat ook niet-Israëlieten ongeacht hun etnische afkomst (**Zacharia 9:7; 14:16; Jesaja 66:19; Daniël 7:27; 12:1-3**).

Joël 2:32 Dan zal ieder die de naam van de HEER aanroept ontkomen: op de Sion, in Jeruzalem, is een toevlucht te vinden, zoals de HEER heeft beloofd; ieder die hij roept zal worden gered.

Sefanja 3:12-13 Ik zal een arm en zwak volk binnen je muren achterlaten dat in de naam van de HEER een toevlucht vindt. Wie er van Israël overblijven, zullen niet langer onrecht doen, ze zullen geen leugens spreken, uit hun mond zal geen bedrieglijke taal meer klinken. Ze zullen weiden en rustig liggen, en niemand die ze stoort.

Jeremia 31:31-34 De dag zal komen – spreekt de HEER – dat ik met het volk van Israël en het volk van Juda een nieuw verbond sluit, een ander verbond dan ik met hun voorouders sloot toen ik hen bij de hand nam om hen uit Egypte weg te leiden. Zij hebben dat verbond verbroken, hoewel ze mij toebehoorden – spreekt de HEER. Maar dit is het verbond dat ik in de toekomst met Israël zal sluiten – spreekt de HEER: Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen en hem in hun hart schrijven. Dan zal ik hun God zijn en zij mijn volk. Men zal elkaar niet meer hoeven te onderwijzen met de woorden: “Leer de HEER kennen,” want iedereen, van groot tot klein, kent mij dan al – spreekt de HEER. Ik zal hun zonden vergeven en nooit meer denken aan wat ze hebben misdaan.

Ezechiël 11:16-21 Maar geef daarop dit antwoord: “Dit zegt God, de HEER: Al heb ik hen weggevoerd naar verre volken, al heb ik hen over vele landen verspreid en al kunnen ze mij in die landen niet in een tempel vereren, toch zeg ik hun dit: Ik zal jullie weghalen bij die volken, ik zal jullie terugbrengen uit de landen waarover jullie verspreid zijn en ik zal jullie je land teruggeven! Dan zullen zij daarheen terugkeren en alle afschuwelijke afgoden uit het land verwijderen. Dan zal ik hen eensgezind maken en hun een nieuwe geest geven; ik zal hun versteende hart uit hun lichaam halen en hun er een levend hart voor in de plaats geven. Dan zullen ze mijn wetten gehoorzamen en mijn regels in acht nemen. Zij zullen mijn volk zijn en ik zal hun God zijn. Maar wie met heel zijn hart aan deze gruwelijkheden vasthoudt, zal ik laten boeten voor zijn wangedrag – zo spreekt God, de HEER.”

Zacharia 9:7 Vlees waar nog bloed in zit zal ik hun uit de mond rukken, en ook het andere voedsel dat ik verafschuw. Maar een deel van hen zal gespaard worden, en ook zij zullen toebehoren aan onze God. Ze zullen in Juda worden opgenomen, en Ekron zal met ons verbonden zijn zoals de Jebusieten.

Zacharia 14:16 De overlevenden van de volken die Jeruzalem hebben belaagd, zullen dan jaarlijks naar de stad komen om de HEER van de hemelse machten als koning te vereren en het Loofhuttenfeest te vieren.

Jesaja 66:19 *Ik zal onder hen een teken verrichten: sommigen zal ik sparen en naar vreemde volken sturen – naar Tarsis, Pul en Lydië, volken van boogschutters, naar Tubal en Griekenland, naar de verste eilanden, waar mijn faam nog niet is doorgedrongen en mijn luister nog niet is gezien – en zij zullen mijn majesteit tegenover al deze volken verkondigen.*

Daniël 7:27 *Het koningschap, de heerschappij en de grootheid van alle koninkrijken onder de hemel zullen gegeven worden aan het volk van de heiligen van de hoogste God. Zijn koningschap is een eeuwig koningschap en alle machten zullen hem dienen en gehoorzamen.”*

Daniël 12:1-3 *In die tijd zal Michaël opstaan, de grote vorst, die de kinderen van je volk terzijde staat. Het zal een tijd van verdrukking zijn, zoals er niet geweest is sinds er volken bestaan. In die tijd zal je volk worden gered: allen die in het boek zijn opgetekend. Velen van hen die slapen in de aarde, in het stof, zullen ontwaken, sommigen om eeuwig te leven, anderen om voor eeuwig te worden veracht en verafschuwd. De verlichten zullen stralen als het fonkelende hemelgewelf, en degenen die velen tot gerechtigheid hebben gebracht als de sterren, voor eeuwig en altijd.*

Christus' bijeen vergaring van Israëls overblijfsel: zijn kerk

De christelijke kerk ontstond niet door Paulus' prediking onder de heidenen, maar door Christus persoonlijk binnen het Palestijnse jodendom. Bij zijn doop werd Christus “aan Israël geopenbaard” als de Messias van de profetie (vgl. Jesaja 42-53). God zalfde hem met de heilige Geest (**Handelingen 10:38**) en kondigde vanuit de hemel aan, dat hij de messiaanse rol zou vervullen door de zonden der wereld te dragen als het Lam van God (**Johannes 1:29-34, 41; Matteüs 3:16-17**). Zijn komst naar Israël was de grootste test voor het joodse volk van haar relatie met de God van het verbond. Als Messias zou hij de “steen des aanstoets” zijn, de “rots die hen doet vallen” (**Romeinen 9:32-33; 1 Petrus 2:8**).

Handelingen 10:38 Jezus uit Nazaret met de heilige Geest heeft gezalfd en met kracht heeft bekleed. Hij trok als weldoener door het land en genas iedereen die in de macht van de duivel was, want God stond hem bij.

Johannes 1:29-34 De volgende dag zag hij Jezus naar zich toe komen, en hij zei: ‘Daar is het lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt. Hij is het over wie ik zei: “Na mij komt iemand die meer is dan ik, want hij was er vóór mij.” Ook ik wist niet wie hij was, maar ik kwam met water dopen opdat hij aan Israël geopenbaard zou worden.’ En Johannes getuigde: ‘Ik heb de Geest als een duif uit de hemel zien neerdalen, en hij bleef op hem rusten. Nog wist ik niet wie hij was, maar hij die mij gezonden heeft om met water te dopen, zei tegen mij: “Wanneer je ziet dat de Geest op iemand neerdaalt en blijft rusten, dan is dat degene die doopt met de heilige Geest.” En dat heb ik gezien, en ik getuig dat hij de Zoon van God is.’ 41 Vlak daarna kwam hij zijn broer Simon tegen, en hij zei tegen hem: ‘Wij hebben de Messias gevonden’ (dat is Christus, ‘gezalfd’)

Matteüs 3:16-17 *Zodra Jezus gedoopt was en uit het water omhoogkwam, opende de hemel zich voor hem en zag hij hoe de Geest van God als een duif op hem neerdaalde. En uit de hemel klonk een stem: 'Dit is mijn geliefde Zoon, in hem vind ik vreugde.'*

Romeinen 9:32 *Wat is daarvan de oorzaak? Ze handelden alsof het van hun daden afhing, en niet van geloof. Ze zijn over de steen gestruikeld 33 waarover geschreven staat: 'In Sion leg ik een steen neer waarover men struikelt, een rotsblok waaraan men zich stoot. Maar wie in hem gelooft, komt niet bedrogen uit.'*

1 Petrus 2:8 *En: 'Het is een steen waarover men struikelt, een rotsblok waaraan men zich stoot.' Zij struikelen omdat ze Gods woord niet gehoorzamen, daartoe zijn ze bestemd.*

De test voor Israël was gekomen in haar reactie op Jezus als Messias. Christus claimde, dat heel Israël bij hem moest komen om de rust van God te ontvangen of anders terecht zou staan. "Wie niet met mij is, is tegen mij, en wie niet met mij samenbrengt, drijft uiteen." (Matteüs 12:30; zie ook **18:20**; **23:37**).

Matteüs 18:20 *Want waar twee of drie mensen in mijn naam samen zijn, ben ik in hun midden.'*

Matteüs 23:37 *Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt en stenigt wie naar haar toe zijn gestuurd! Hoe vaak heb ik je kinderen niet bijeen willen brengen zoals een hen haar kuikens verzamelt onder haar vleugels, maar jullie hebben het niet gewild.*

Christus kondigde aan: "Maar ik heb ook nog andere schapen, die niet uit deze schaapskooi komen. Ook die moet ik hoeden, ook zij zullen naar mijn stem luisteren: dan zal er één kudde zijn, met één herder" (Johannes 10:16; vgl. **Jesaja 56:8**).

Jesaja 56:8 *Zo spreekt God, de HEER, die bijeenbrengt wie uit Israël verdreven waren: Ik breng er nog meer bijeen dan al bijeengebracht zijn.*

Als Messiaanse herder verklaart Christus, dat hij Israëls verbondsbeloften moest vervullen van de bijeen verzameling van Israël. Hij kwam om Israël tot zich te vergaren (**Matteüs 12:30**), en meer nog, om de heidenen tot zich te vergaren (**Johannes 12:32**). Door officieel twaalf discipelen als zijn apostelen aan te stellen (**Marcus 3:14-15**) stichtte Christus een nieuw Israël, het Messiaanse overblijfsel van Israël en noemde dit zijn kerk (**Matteüs 16:18**). Zo grondvestte Christus zijn kerk als een nieuw orgaan met een eigen structuur en autoriteit en hij begiftigde haar met "de sleutels van het koninkrijk der hemelen" (vers 19; vgl. 18:17).

Matteüs 12:30 *Wie niet met mij is, is tegen mij, en wie niet met mij samenbrengt, drijft uiteen.*

Johannes 12:32 *Wanneer ik van de aarde omhoog geheven word, zal ik iedereen naar mij toe halen.'*

Marcus 3:14-15 *Hij stelde twaalf van hen aan als apostel ze moesten hem vergezellen, en hij wilde hen ook uitzenden om het goede nieuws bekend te maken. Ze kregen de macht om demonen uit te drijven.*

Matteüs 16:18-19 *En ik zeg je: jij bent Petrus, de rots waarop ik mijn kerk zal bouwen, en de poorten van het dodenrijk zullen haar niet kunnen overweldigen. Ik zal je de sleutels van het koninkrijk van de hemel geven, en al wat je op aarde bindend verklaart zal ook in de hemel bindend zijn, en al wat je op aarde ontbindt zal ook in de hemel ontbonden zijn.'*

Matteüs 18:17 *Als ze naar hen niet luisteren, leg het dan voor aan de gemeente. Weigeren ze ook naar de gemeente te luisteren, behandel hen dan zoals je een heiden of een tollenaar behandelt*

Christus' definitieve oordeel over het joodse volk kwam aan het einde van zijn bediening, toen de joodse leiders hadden besloten om zijn claim als Israëls Verlosser te verwerpen.

Christus' woorden in Matteüs 23 dat de maat van Israëls schuld voor God vol was (**Matteüs 23:32**). Zijn oordeel luidde daarom: "het koninkrijk van God zal u worden ontnomen, en gegeven worden aan een volk dat het wel vrucht laat dragen" (Matteüs 21:43). Dit oordeel hield in, dat het joodse volk niet langer het theocratische volk van God zou zijn en dat het ware Israël zou verder gaan als een volk dat de Messias en zijn boodschap over Gods koninkrijk zou aanvaarden.

Matteüs 23:32 *Maak de maat van jullie voorouders dan maar vol!*

Welk nieuw "volk" had Christus in gedachten? Bij een eerdere gelegenheid merkte Christus tot zijn verbazing op, dat een Romeinse Centurion meer geloof toonde dan ooit iemand in Israël voor hem had gedaan. Hij had toen gezegd: "*Dan zullen jullie jammeren en knarsetanden wanneer je Abraham, Isaak en Jakob en al de profeten in het koninkrijk van God ziet, maar zelf buitengesloten wordt*", "*maar de erfgenamen van het koninkrijk zullen worden verbannen naar de uiterste duisternis; daar zullen zij jammeren en knarsetanden*" (Matteüs 8:11-12).

Het wordt dus duidelijk, dat Christus het koninkrijk van God, de theocratie niet beloofde aan een andere "generatie" joden in de verre toekomst zoals de dispensationele schrijvers voorstaan, maar veeleer aan een volk dat in Christus gelooft uit alle rassen en volken, "uit het oosten en het westen."

Alleen in Christus kon Israël als volk het ware verbondsvolk van God zijn gebleven. Door Jezus te verwerpen als de door God aangewezen koning, faalde de joodse natie in haar definitieve test in het vervullen van Gods doelstelling met de heidenen. Christus vernieuwde echter Gods verbond met zijn twaalf apostelen. Hij verleende de goddelijke roeping van het oude Israël, om een licht voor de wereld te zijn (**Matteüs 5:14**), aan zijn Messiaanse kudde. Die moest voortaan "*op weg gaan en alle volken tot zijn leerlingen maken, door hen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest*" (Matteüs 28:19). God was voor de vervulling van zijn goddelijke doelstelling voor alle mensen niet afhankelijk van het joodse volk. Zijn plan kon niet gedwarsboemd of uitgesteld worden door Israëls verwerping van de

Messias. De Pinksterdag bewees, dat God “op schema” lag. Precies toen het jaarlijkse pinksterfeest was aangebroken (**Handelingen 2:1**; letterlijk “was vervuld”), vonden er nieuwe dramatische gebeurtenissen plaats als vervulling van profetie. Vanuit de hemel stortte Christus de beloofde Geest uit over zijn getrouwen.

Matteüs 5:14 Jullie zijn het licht in de wereld. Een stad die boven op een berg ligt, kan niet verborgen blijven.

Handelingen 2:1 Toen de dag van het Pinksterfeest aanbrak waren ze allen bij elkaar.

De kerk als overblijfsel in Israëls profetieën

De apostelen benadrukten, dat alle gebeurtenissen in Christus’ leven, dood, opstanding, hemelvaart, zijn uitstorting van de Geest van God en zijn plaats nemen op de troon aan Gods rechterhand, alle expliciete vervullingen waren van Israëls profetieën. Petrus verklaarde Christus’ verraad en dood als de vervulling in overeenstemming met “Gods bedoeling en voorkennis” (**Handelingen 2:23**). Zelfs de vervolging van Christus’ gemeente in Jeruzalem wordt beschouwd als Gods plan “om datgene te doen waarvan u had bepaald en voorbestemd dat het moest gebeuren” (**Handelingen 4:28**; met een beroep op **Psalm 2:1-2**).

Handelingen 2:23 Deze Jezus, die overeenkomstig Gods bedoeling en voorkennis is uitgeleverd, hebt u door heidenen laten kruisigen en doden.

Psalm 2:1-2 Waartoe leidt het woeden van de volken, het rumoer van de naties? Tot niets. De koningen van de aarde komen in verzet, de wereldmachten spannen samen tegen de HEER en zijn gezalfde:

Met betrekking tot Christus’ hemelvaart en troon bestijging als de Davidische heerser over zowel Israël als de volken, doet Petrus een beroep op Psalm 110: “David is weliswaar niet naar de hemel opgestegen, maar toch zegt hij: “De Heer sprak tot mijn Heer: ‘Neem plaats aan mijn rechterhand, tot ik je vijanden onder je voeten heb gelegd.’” Laat het hele volk van Israël er daarom zeker van zijn dat Jezus, die u gekruisigd hebt, door God tot Heer en Messias is aangesteld” (**Handelingen 2:34-36**).

Handelingen 2:34-36 David is weliswaar niet naar de hemel opgestegen, maar toch zegt hij: “De Heer sprak tot mijn Heer: ‘Neem plaats aan mijn rechterhand, tot ik je vijanden onder je voeten heb gelegd.’” Laat het hele volk van Israël er daarom zeker van zijn dat Jezus, die u gekruisigd hebt, door God tot Heer en Messias is aangesteld.’

Petrus’ toepassing van Psalm 110 op Christus’ huidige koningschap is geen letterlijke uitleg van Psalm 110, maar de geïnspireerde christologische toepassing van Davids profetie. De apostolische methode van het uitleggen van het Oude Testament is om Israëls profetie toe te passen in het licht van de persoon en de zendingsopdracht van Christus. Er is dus helemaal geen opschorting van Christus’ koninkrijk, maar alleen een nieuwe voortgang en

vervulling (ongeveer 3000 Joden aanvaardden Petrus' uitleg en werden gedoopt in Christus en zijn kerk, **Handelingen 2:41**).

Handelingen 2:41 Degenen die zijn woorden aanvaardden, lieten zich dopen; op die dag breidde het aantal leerlingen zich uit met ongeveer drieduizend.

Petrus' uitleg van de uitstorting van de Geest als de directe vervulling van Joëls profetie voor de laatste dagen (verzen 16-21) bevestigen de idee, dat de kerk geen onvoorziene entiteit was in het Oude Testament. Het was eerder een verrassende vervulling van Joëls profetie aangaande het overblijfsel. De kerk is dus geen idee achteraf of onderbreking van Gods plan met Israël voor de wereld, maar de goddelijke verwezenlijking van het eschatologische overblijfsel van Israël.

Kort na de uitstorting van Gods Geest over de kerk verklaarde Petrus stellig: *“Samuel en alle profeten na hem hebben deze tijd aangekondigd”* (Handelingen 3:24). Met andere woorden: sinds Pinksteren zijn alle profetieën over het overblijfsel van Israël in vervulling gegaan door de vorming van de apostolische kerk. De kerk is duidelijk voorspeld in de overblijfsel beloften van het Oude Testament.

Petrus richtte zich tot de christelijke gemeenten van zijn tijd in het hele Midden-Oosten (**1 Petrus 1:1**), met de eervolle titels van Israël: *“Maar u bent een uitverkoren geslacht, een koninkrijk van priesters, een heilige natie, een volk dat God zich verworven heeft om de grote daden te verkondigen van hem die u uit de duisternis heeft geroepen naar zijn wonderbaarlijke licht. Eens was u geen volk, nu bent u Gods volk; eens viel Gods ontferming u niet ten deel, nu wordt zijn ontferming u geschonken”* (1 Petrus 2:9-10; vgl. **Exodus 19:5-6**).

1 Petrus 1:1 Van Petrus, apostel van Jezus Christus. Aan de uitverkorenen die als vreemdelingen verspreid in Pontus, Galatië, Kappadocië, Asia en Bitynië verblijven,

Exodus 19:5-6 Als je mijn woorden ter harte neemt en je aan het verbond met mij houdt, zul je een kostbaar bezit voor mij zijn, kostbaarder dan alle andere volken – want de hele aarde behoort mij toe. Een koninkrijk van priesters zul je zijn, een heilig volk.” Breng deze woorden aan de Israëlieten over.’

Hoewel hij niet de naam “Israël” gebruikt, past Petrus Israëls roeping nu toe op de kerk. Dit is de ecclesiologische (kerkleerkundige) uitleg van Gods verbond met Israël (**Exodus 19:5-6**). Deze toepassing is het uitvloeisel van de christologische uitleg van de messiaanse profetieën. De ecclesiologische toepassing is de noodzakelijke uitbreiding van de christologische vervulling. Zoals het lichaam organisch is verbonden met het hoofd, is de kerk verbonden met de Messias. De ecclesiologische interpretatie verwijdert de etnische en nationale beperkingen van het oude verbond. Het nieuwe verbondsvolk wordt niet langer gekenmerkt door afkomst of land, maar exclusief door geloof in Christus. Dit kan aangeduid worden als Petrus' vergeestelijking van Israël als een “heilig volk.” Hij denkt volgens de lijnen van een Paas-typologie als hij benadrukt, dat christenen als “Gods uitverkorenen,” waren “verzoend” met “kostbaar bloed van Christus, een lam zonder smet of gebrek,” (**1 Petrus 1:1, 18-19**). Paulus benadrukt ook deze Paas typologie (vgl. **Exodus 12:5** met **1 Korintiërs 5:7**).

Exodus 19:5-6 *Als je mijn woorden ter harte neemt en je aan het verbond met mij houdt, zul je een kostbaar bezit voor mij zijn, kostbaarder dan alle andere volken – want de hele aarde behoort mij toe. Een koninkrijk van priesters zul je zijn, een heilig volk.” Breng deze woorden aan de Israëlieten over.*

1 Petrus 1:18-19 *U weet immers dat u niet met zoiets vergankelijk als zilver of goud bent vrijgekocht uit het zinloze leven dat u van uw voorouders had geërfd, maar met kostbaar bloed, van een lam zonder smet of gebrek, van Christus.*

Exodus 12:5 *Het mag het jong van een schaap zijn of het jong van een geit, als het maar een mannelijk dier van één jaar oud is zonder enig gebrek.*

1 Korintiërs 5:7 *Doe de oude desem weg en wees als nieuw deeg. U bent immers als ongedesemd brood omdat ons pesachlam, Christus, is geslacht.*

Verder suggereert Petrus' beschrijving van de kerk als "uit de duisternis geroepen naar zijn wonderbaarlijke licht" (1 Petrus 2:9) heel sterk een overeenkomst met Israëls uittocht uit het diensthuis (**Exodus 4:23; 19:4; Jesaja 43:21**). Zoals het oude Israël haar verlossing ervaaarde tijdens haar exodus zodat zij JHWH's getrouwheid konden loven, zoervaart de kerk haar huidige verlossing uit het domein van de duisternis om "met vreugde dank te brengen aan hem die u geroepen heeft uit de duisternis in zijn wonderbaar licht" (zie ook **Kolossenzen 1:13**). Dit is hetzelfde als te zeggen, dat de christelijke gemeenschap het ware Israël is.

Exodus 4:23 *Ik heb je bevolen mijn zoon te laten gaan om mij te vereren, maar dat heb je geweigerd. Daarom zal ik je eerstgeboren zoon doden.”*

Exodus 19:4 *“Jullie hebben gezien hoe ik ben opgetreden tegen Egypte, en hoe ik je op adelaarsvleugels gedragen heb en je hier bij mij heb gebracht.*

Jesaja 43:21 *Dit is het volk dat ik mij gevormd heb, het zal mijn lof verkondigen.*

Kolossenzen 1:13 *Hij heeft ons gered uit de macht van de duisternis en ons overgebracht naar het rijk van zijn geliefde Zoon,*

Het land dat aan Gods Israël beloofd is

De profeten beschreven het land dat aan de aartsvaders en Israël is beloofd voortdurend in theologische termen: als Gods genadevolle gave of zegening aan zijn verbondsvolk (**Genesis 12:1, 7; 13:14-17; 15:18-21; Deuteronomium 1:5-8; Psalm 44:1-3**). Het land zelf wordt als het ware geroepen om de sabbat in acht te nemen (**Leviticus 25:2**), om zo Gods eigendomsrecht van het land te symboliseren. Het bleef "zijn heilige land" (**Psalm 78:54**) zolang God woonde te midden van Israël (**Numeri 35:34**). De heiligheid van Israëls land is volledig derivatief (afgeleid). De bestemming van land, stad en tempel hangt daarom af van Israëls godsdienstige relatie met de Heer (zie Leviticus 26). Gods oordelen over Israël brengt automatisch zijn oordeel over hun land met zich mee, omdat het zijn land of erfenis is. "Land mag nooit verkocht worden, alleen verpand, want het land behoort mij toe en jullie zijn

slechts vreemdelingen die bij mij te gast zijn” (Leviticus 25:23). Zowel het verbondsvolk als haar land zijn uiteindelijk afhankelijk van God.

Genesis 12:1 De HEER zei tegen Abram: ‘Trek weg uit je land, verlaat je familie, verlaat ook je naaste verwanten, en ga naar het land dat ik je zal wijzen. 7 Maar de HEER verscheen aan Abram en zei: ‘Ik zal dit land aan jouw nakomelingen geven.’ Toen bouwde Abram op die plaats een altaar voor de HEER, die aan hem verschenen was.

Genesis 13:14-17 Nadat Lot was weggegaan, zei de HEER tegen Abram: ‘Kijk eens goed om je heen, kijk vanaf de plaats waar je nu staat naar het noorden, het zuiden, het oosten en het westen. Al het land dat je ziet geef ik aan jou en je nakomelingen, voor altijd. En ik zal je zo veel nakomelingen geven als er stof op de aarde is: ze zullen even ontelbaar zijn als alle stofdeeltjes op de aarde. Kom, doorkruis het land in zijn volle lengte en breedte, want aan jou zal ik het geven.’

Genesis 15:18-21 Die dag sloot de HEER een verbond met Abram. ‘Dit land,’ zei hij, ‘geef ik aan jouw nakomelingen, van de rivier van Egypte tot aan de grote rivier, de Eufraat: het gebied van de Kenieten, Kenizzieten en Kadmonieten, de Hethieten, Perizzieten en Refaïeten, de Amoriëten, Kanaänieten, Girgasiëten en Jebusieten.’

Deuteronomium 1:5-8 Aan de overkant van de Jordaan, in Moab, begon Mozes het volk te onderrichten, duidelijk en uitvoerig: De HEER, onze God, heeft bij de Horeb tegen ons gezegd: ‘Jullie zijn nu lang genoeg bij deze berg gebleven. Breek het kamp op en trek naar het bergland van de Amoriëten en naar het gebied van de naburige volken: de Jordaanvallei, het bergland, het heuvelland, de Negev en de kuststrook – de gebieden van de Kanaänieten – en de Libanon tot aan de grote rivier de Eufraat. Heel dat gebied schenk ik jullie. Trek het binnen en neem het in bezit, want dat is het land dat de HEER jullie voorouders Abraham, Isaak en Jakob en hun nageslacht onder ede heeft beloofd.’

Psalm 44:1-3 Voor de koorleider. Van de Korachieten, een kunstig lied. God, met eigen oren hebben wij het gehoord, onze voorouders vertelden het ons door: de daden die u verrichtte in hun dagen, in de dagen van weleer. Om hén te planten hebt u volken verdreven, naties verslagen om ruimte te geven aan hén.

Leviticus 25:2 ‘Zeg tegen de Israëliëten: “Wanneer jullie eenmaal in het land zijn dat ik je zal geven, moet het land rust krijgen, een sabbatsrust gewijd aan de HEER.

Psalm 78:54 Hij bracht hen naar zijn heilig domein, naar de berg, met eigen hand verworven,

Numeri 35:34 Jullie mogen het land waarin jullie wonen en waarin ik woon, niet verontreinigen, want ik, de HEER, woon te midden van de Israëliëten.

Toen Israël hardnekkig ontrouw werd aan hun verbondsgod, nam de Heer zijn erfenis af van Israël (**Jeremia 17:1-4; 15:13-14**). Dat betekende Israëls verstrooiing onder de heidenen en de verwoesting van het land (**Jesaja 1:5-9; Jeremia 4:23-26**). Met de verwerping van Israël als het trouweloze volk verwierp God ook haar land als een object van zijn zegen.

Jeremia 17:1-4 De zonde van de Judeeërs staat geschreven met een ijzeren stift, met een diamanten punt staat ze gegrift in hun hart en op de horens van hun altaren. Ook hun kinderen houden hun altaren en Asjerapalen in ere, bij bladerrijke bomen en op hoge heuvels. Jullie die de stad verlaten en de bergen zoeken, je rijkdom, schatten en offerhoogten laat ik plunderen, om de zonden die jullie overal hebben begaan. Het land dat ik je schonk, zul je moeten verlaten, ik maak je de slaaf van je vijanden in een onbekend land. Want mijn toorn slaat uit als een vuur en zal altijd blijven woeden.

Jeremia 15:13-14 'Jullie rijkdommen en schatten laat ik plunderen, dat is de prijs voor de zonden die je overal beging. Ik maak jullie tot slaaf van je vijanden in een onbekend land. Want het vuur van mijn toorn slaat uit, de vlammen zullen jullie verzengen.'

Jesaja 1:5-9 Ben je niet genoeg geslagen, verzet je je nog altijd? Heel je hoofd doet pijn, heel je hart is ziek. Van voetzool tot kruin, niets is ongeschonden: een en al wonden en builen en striemen, niet verbonden, niet verzorgd, niet met olie verzacht. Je land is verwoest, je steden zijn verbrand. Vreemden stropen onder je ogen de akkers af, vreemdelingen maken alles tot een woestijn. Wat rest er nog van Sion? Het is als een hut in een wijngaard, een schuilkeet in een komkommerveld, een stad in het nauw. Had de HEER van de hemelse machten ons niet een laatste rest gelaten,

Jeremia 4:23-26 Ik zag de aarde, ze was woest en doods. Ik keek op naar de hemel, er was geen licht. Ik zag de bergen, ze beefden, de heuvels, ze huiverden. Ik keek, er waren geen mensen, alle vogels waren uit de lucht verdwenen. Ik keek, elke boomgaard was een woestijn, alle steden waren verwoest – door toedoen van de HEER, door zijn brandende toorn.

Christus breidt de territoriale belofte uit

In zijn Bergrede beloofde Christus het hemels koninkrijk aan de “armen van geest” (Matteüs 5:3); noemde het koninkrijk van God in Lucas 6:20; aan de zachtmoedigen of de nederigen beloofde hij de aarde (Matteüs 5:5). Twee conclusies volgen hieruit: (1) aan zijn geestelijke volgelingen wees hij de hele aarde toe samen met het hemels koninkrijk als hun erfenis; (2) hij paste Israëls territoriale erfenis toe op de kerk door de oorspronkelijke belofte van Palestina uit te breiden tot de nieuwe aarde. In het oude Israël verzekerde David de Israëlieten die onderdrukt werden door “zondaars” dat God hun vertrouwen in hem zou rechtvaardigen: “Wie nederig zijn, zullen het land bezitten en gelukkig leven in overvloed en vrede..... De rechtvaardigen zullen het land bezitten en het bewonen, hun leven lang” (Psalm 37:11-29).

Christus paste heel duidelijk Psalm 37 op een nieuwe en verrassende manier toe: (1) dit “land” zal groter zijn dan David dacht; de vervulling zal de hele aarde omvatten in haar herschappen glorie (zie **Jesaja 11:6-9**; Openbaring 21-22); (2) de vernieuwde aarde zal de erfenis zijn van alle zachtmoedigen uit alle volken die Jezus aanvaardden als hun Heer en Verlosser. Christus vergeestelijkte niet Israëls territoriale belofte weg toen hij zijn universele kerk erbij betrok. In tegendeel, hij vergrootte de omvang van het territorium tot dit de hele wereld omvatte.

Jesaja 11:6-9 Dan zal een wolf zich neerleggen naast een lam, een panter vlijt zich bij een bokje neer; kalf en leeuw zullen samen weiden en een kleine jongen zal ze hoeden. Een koe en een beer grazen samen, hun jongen liggen bijeen; een leeuw en een rund eten beide stro. Bij het hol van een adder speelt een zuigeling, een kind graait met zijn hand naar het nest van een slang. Niemand doet kwaad, niemand sticht onheil op heel mijn heilige berg. Want kennis van de HEER vervult de aarde, zoals het water de bodem van de zee bedekt.

Een hoop voor Abraham, Israël en de kerk

Aan Abraham en zijn gelovige nakomelingen werd niet slechts Palestina beloofd, maar een beter “land” met een hemelse stad (**Hebreeën 11:10, 16**). Kortom zij keken voorbij Palestina naar een nieuwe hemel en aarde en een nieuw Jeruzalem. Verder is deze eeuwige erfenis niet beperkt tot het letterlijke Israël. Alle gelovigen zullen verenigd zijn in een erfenis: “*Al deze mensen, die van oudsher om hun geloof geprezen worden, hebben de belofte niet in vervulling zien gaan omdat God voor ons [de kerk] iets beters had voorzien, en hij hen niet zonder ons de volmaaktheid wilde laten bereiken*” (**Hebreeën 11:40**; vgl. **13:14**).

Hebreeën 11:10 omdat hij uitzag naar een stad met fundamenten, door God zelf ontworpen en gebouwd. 16 Nee, ze keken reikhalzend uit naar een beter vaderland: het hemelse. Daarom schaamt God zich er niet voor hun God genoemd te worden en heeft hij voor hen een stad gereedgemaakt.

Hebreeën 13:14 Onze stad is immers niet blijvend, wij kijken juist verlangend uit naar de stad die komt.

De kerk van Christus heeft geen andere hoop, geen andere bestemming, geen andere erfenis dan welke God aan Abraham en Israël gaf: een vernieuwde hemel en aarde (**Jesaja 65:17**). Dit kan niet beslissender gezegd worden dan met de woorden van Petrus “*Die dag gaan de hemelsferen in vlammen op, en de elementen vatten vlam en smelten weg. Maar wij vertrouwen op Gods belofte en zien uit naar een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waar gerechtigheid woont*” (2 Petrus 3:12-13).

Jesaja 65:17 Zie, ik schep een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Wat er vroeger was raakt in vergetelheid, het komt niemand ooit nog voor de geest.

Het boek Openbaring verzekert, dat Gods verbondsbeloften hun volledige vervulling vinden in de nieuwe aarde in de komende eeuw (zie Openbaring 21-22). De les voor christenen is diepgaand, zoals John Bright concludeert: “Net als het oude Israël moeten ook wij in

spanning leven. Het is de spanning tussen genade en verplichting: de onvoorwaardelijke genade van Christus die ons wordt aangeboden, zijn onvoorwaardelijke beloften waarin wij worden uitgenodigd te vertrouwen, en de verplichting om hem te gehoorzamen als de soevereine Heer van de kerk.”

+ J. Bright, *Covenant and Promise* (Philadelphia: Westminster Press, 1976), p. 198.